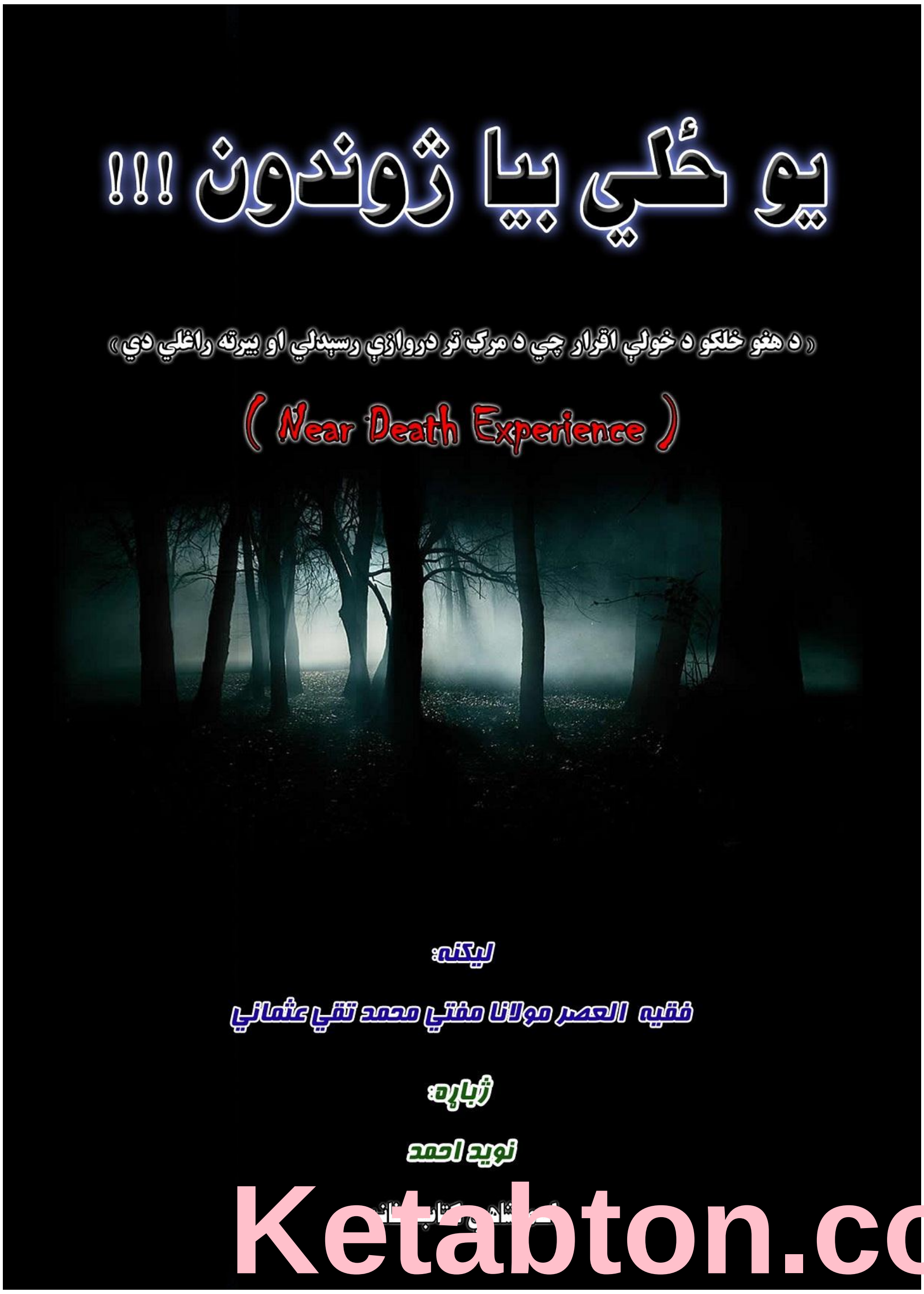

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو ځلي بیا ژوندون!!!

د هغو خلکو د خولې اقرار چې د مرګ تر دروازې رسېدلي او بیرته راغلي دي

(Near Death Experiences)

د هغه کتاب علمي څېړنه چې په لومړني کال یې ۳۰ لکه ټوکه خرڅ سوي!

لیکنه:

شیخ الاسلام علامه مفتي محمد تقي عثماني (حفظه الله)

ژباړه: نوید احمد

احمد شاهي کتب خانه

د تعلیم الاسلام راډیو د ویب پاڼې له خوا پر لیکه کیږي:
www.taleemulislam-radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:يو ځلي بيا ژوندون!!!

ليکنه: شيخ الاسلام علامه مفتي محمد تقي عثماني حفظه الله

ژباړه: نويد احمد

تصحيح کونکی: قاري مطيع الله ذهين

د چاپ کال: قمري، ۱۴۳۳، جماد الثاني\ ۱۳۹۱، ثور

د چاپ شمېر:

د ژباړن سره اړيکي: ۰۷۰۳۶۱۲۱۰۰

برېښناليک: naveed.ahmad.afg@gmail.com

ناشر: احمد شاهي کتب خانه، ۰۷۰۰۳۲۱۴۷۹

ددې کتاب د چاپ حقوق د خپرونکي سره خوندي دي!

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړليک

۱: سريزه......................................7

۲: تر مړيني وروسته څه کيږي؟....................10

۳: د ډاکټر ريمنډ اى مودي کتاب......................12

۴: د مړه کېدونکو کسانو حيرانونکي تاثرات.........13

۵: ډاکټر ميلون مورس او د ماشومانو مشاهدات.......۲6

۶: د پالسټر جارج ګيلپ سروې.......................۲8

۷: ددغو مشاهداتو حقيقت څه دئ؟....................۲9

۸: په قرانکريم کي د "توفى" لفظ.......................34

۹: د جسم او روح تعلق...............................۳5

۱۰: خوب، بې هوښي او سکته.........................۳۶

۱۱: څو اړيني خبري.................................۳۹

۱۲: يوه استفتاء (شرعي پوښتنه).......................۴۲

۱۳: د دارالعلوم کراچي د دارالافتاء جواب.............۴۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژباړن له خوا خصوصي يادونه

د ټولو ويونکو څخه په درنښت هيله کوم چي دا کوچنی کتاب د خپلي ځانګړي حيرانونکي موضوع له کبله په تنهايي کي مطالعه کړي تر څو د کتاب د مقصد څخه پوره پوره برخمن سي.مننه،

نويد احمد

تقريظ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمده و نصلي على رسوله الكريم، اما بعد :

درنو لوستونکو ! ستاسو په لاس کي رساله د نړۍ د وتلي عالم، شيخ الاسلام محمد تقي عثماني تحقيق او ليکنه ده. د داسي عالم د تحقيق پر ستاينه خو زه بيخي څه ويلای نه سم...بنه والی يې لکه لمر داسي حقيقت دئ خو دومره به ووايم ، چي نويد احمد صاحب ډېره ښه ژباړلې ده الله جَلَّ جَلَالُهُ دي مؤلف او ژباړونکي دواړو ته اجر عظيم ورکړي. آمين

العبد الافقر

مولوي عبدالها دي حماد

د اشرفي مدرسي ناظم

کندهار افغانستان

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

سريزه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيخ الاسلام، فقيه العصر مولانا مفتي محمد تقي عثماني (**مد ظله**) د اسلام نړۍ هغه ممتاز علمي شخصيت دئ، چي د نوموړي د عربي، اردو او انګرېزي څېړنيزو ليکنو او بيانونو څخه الحمدلله د اسلامي نړۍ يوه ډېره لويه برخه اوبه کيږي.

علامه مفتي محمد تقي عثماني صاحب د مشهور عالم مفسر القران مولانا مفتي محمد شفيع رحمة الله عليه (چي د ديوبند نړۍ والي مدرسې مخکنی مفتي هم و) زوی دئ او د هندوستان هيواد د ديوبند په کلي کي زېږېدلی دئ. نوموړی اوس د خپل ستر علمي استعداد، فقهي بصيرت او ديني پوهي له مخي نړۍ وال شهرت پيدا کړئ دئ. نوموړی د بخاري شريف د تدريس تر څنګ د ډېرو په زړه پورو علمي، څېړنزو او اصلاحي تاليفاتو په وسيله پر اسلامي نړۍ ډېري اغېزې بښندلي دي[1]. ددې تر څنګ دده په مشوره مشهور تفسير **معارف القران** په انګريزي ژبه وژباړل سو. زيات کتابونه يې ليکلي دي، چي يو د سترو علمي خدمتونو څخه يې د علامه شبير احمد عثماني رحمة الله عليه د مسلم شريف د شرحي پوره کول وه، چي د **تکلمة الفتح الملهم** په نامه يادېږي. د مسلم شريف دا

[1]: د يوې سروې له مخي مفتي محمد تقي عثماني صاحب د نړۍ د هغو مسلمانانو د جملې څخه ګڼل سوئ دئ چي پر اسلامي نړۍ يې د خپل ستر علمي استعداد له مخي ډيري اغېزې ښندلي دي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرحه د نړۍ مشهورو عربي او عجمي علماء کرامو د اوس وخت ډېره معتبره شرحه بللې ده.

د شام او عربي نړۍ مشهور عالم علامه شيخ عبدالفتاح ابوغده رحمته الله عليه د دې شرحي په اړه فرمايي: ...پر همدې اساس زموږ د شيخ علامه مفتي اعظم مولانا محمد شفيع رحمته الله عليه ذهين او ذکي زوی، محدث جليل ، ماهر فقيه او اديب شيخ محمد تقي عثماني په خپل کوښښ سره د **فتح الملهم** شرح مسلم تکميله پوره کړل.

همدارنګه د مصر يو تن مشهور عالم ډاکټر يوسف القرضاوي د **تکلمة الفتح الملهم** په اړه وايي: داسي موقع مساعده سوه، چي زه خپل فاضل ورور علامه شيخ محمد تقي عثماني د نژدې څخه وپېژنم. ما په دوئ کي د فقه صحيح پوهنه و موندل او په فقه کي د نظر، فکر او انستنباط وړتيا او د ترجيح او اختيار قدرت مي پکښي محسوس کړ. نوموړی پر دې خبره حريص دئ، چي په اسلامي هيوادو کي اسلامي شريعت قايم سي او بېله شکه د دوئ دا ځانګړتياوي په شرح صحيح مسلم– **تکلمة الفتح الملهم** کي ښه روښانه ښکاري. ما په دې شرحه کي د يوه محدث شعور، د يوه فقيه وړتيا، د يوه معلم ذکاوت، د يوه قاضي تدبر او د يوه عالم بصيرت محسوس کړ. ما د صحيح مسلم ډېري مخکنۍ او نوي شرحي ليدلي دي مګر دا شرح په ټولو کي د پاملرني او استفادې وړ ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ددې حقداره ده چي د مسلم شريف دا شرح د اوس عصر ستره شرح وبلل سي... دا شرح قانون په وسعت سره بيانوي او همدارنګه پر نوي تحقيقي، فکري، دعوتي او تربيتي بحثونو مشتلمه ده[2]... (ژباړن)

ستاسو په لاس کي رساله هم پر يوه ډېره نادره موضوع د دوئ يو مضمون دئ چي په ۱۹۹٦ ميلادي کال کي د روزنامہ جنگ اخبار په ادارتي صفحو کي په درو برخو کي خپور سو. دا موضوع هم ډېره حيرانونکې ده او هم ډېره په زړه پوري ده. ددې مضمون د ساتني لپاره اوس د رسالې په شکل کي خپرېږي. په دې هيله چي د نظر خاوندان به يې قدر کوي.

ددې حيرانونکي مضمون په پای کي د دارالعلوم کراچي مدرسې د دارالافتاء د څانګې يوه فتوا هم شامله ده ځکه، چي په دې فتوا کي ددې مضمون ټول لنډيز په آسانه ډول بيان سوئ دئ. الله تعالي دي د علامه محمد تقي عثماني (حفظه الله) فيوضات تر دې لا هم عام کړي او الله ﷻ دي و ده ته په خپل دربار کي د خير بدله ور کړي.[3]

والسلام، اشرف برادارن، سلمهم الرحمن–اداره اسلاميات

---

[2]: د تکلمة فتح الملهم د تقريظونو څخه،

[3]: د شيخ الاسلام محمد تقي عثماني صاحب ځني ويب پاڼې چي پر مختلفو علمي او څېړنيزو کتابونو، مجلو او مضامينو مشتملي دي: www.albalagh.net, www.maarifulquran.com, www.onlineshariah.net, www.muftitaqiusmani.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يو ځلي بيا ژوندون

(۱)

تر مرګ وروسته څه پيښيږي؟ ددې پوښتني قطعي او يقيني جواب يوائې د قرانكريم او متواترو احاديثو څخه معلومېدلاى سي. نن هيڅوک د خپلي مشاهدې او ليدني پر بنياد ددې پوښتني جواب نه سي ورکولاى، دا ځکه چي هر هغه شخص چي په حقيقت کي تر مرګه پوري رسيږي او ددې نړۍ څخه يې سترګي پټيږي نو هغه دوهم وار دې نړۍ ته نه رائحي.

کان را کہ خبر شد　　　　خبرش باز نیامد

مګر ما ځو کاله مخکي يو کتاب مطالعه کړئ، چي په هغه کي دداسي خلکو په زړه پوري تجربې او د سترګو ليدلي حالات راټول سوي دي، چي د مرګ تر دهلېزه رسېدلي وه او بېرته دې نړۍ ته راغلي وه! او دغو کسانو په تفصيل سره دا واقعات بيان کړل، چي دوئ مرګ ته په نژدې حالت کي څه وليدل؟

ددې کتاب نوم Life After Life (تر ژوند وروسته ژوند) دئ او دا د يوه امريکايي ډاکټر رېمنډ اې مودي (Raymond A Moodi) ليکنه ده.

ډاکټر مودي په اصل کي د فلسفې پروفيسر (PhD) دئ، بيا نوموړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طب (ميډيکل ساينس) په مختلفو څانګو کي کار کړئ دئ، په ځانګړي ډول د روان شناسی (سايکولوژي) او د دارو او درملو د فلسفې سره دده ځانګړی شوق دئ. ډاکټر مودي ته د لومړي ځل لپاره دا پيښه د يوه بل روان شناس ډاکټر جارج ريچي په اړه معلومه سوه ، چي کله هغه د پړلپسې سينه بغل مريضۍ په دوران کي مرګ ته ډېر زيات نژدې سوی و او بيا ډاکټرانو پر هغه مصنوعي تنفس او داسي نوري طبي لاري چاري(Resuscitation) وکارولې چي تر دې وروسته هغه ډاکټر بېرته ژوند ته راوګرځېدئ او جوړ سو. تر جوړېدو وروسته هغه وويل چي کله زه مړ وبلل سوم نو په دې وخت کي ما ډېر عجب حيرانونکي او نابلده منظرې وليدلې. ډاکټر مودي دې پيښنو ته ورته په نورو پيښنو هم خبر سو نو دئ په ډېر زيار سره د همدغسي کسانو په لټه کي سو او د هغو سره يې ملاقاتونه پيل کړل، تر داسي اندازې چي ډاکټر مودي تقريباً ۱۵۰ همدغسي مريضان پيدا کړل او د هغو سره يې مرکې وکړې او وروسته يې دغه کتاب وليکی. کله چي دا کتاب نشر سو نو په همغه لومړني کال يې ۳۰ لکه ټوکه خرڅ سول.

ډاکټر مودي تر دې وروسته بيا هم ددې مسئلې په اړه نوروددې څېړني ته ادامه ورکړه او بيا يې پر دې موضوع نور زيات کتابونه وليکل ، چي په هغو کي درې کتابونه ما درې څلور کاله مخکي په امريکا کي رانيول. د هغو کتابونو نومونه دادي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

Life after Life: 1
The Light Beyond: 2
Reflection on Life after Life: 3

او کوم څه چي زه مخته بيانوم هغه ددغو درو کتابونو څخه اخيستل سوي دي. په دې کتابونو کي يو ائي د هغو کسانو حالات بيان سوي دي چي هغوئ د ډېري سختي مريضۍ له کبله مړه يا (Clinically Dead) بلل سوي وه مګر ددغو مريضانو د سخت حالت په خاطر ډاکټرانو د آخري کوښښ په ډول د زړه د مالش او مصنوعي تنفس په استعمالولو سره هغوئ په دې ازمايښت کي کامياب سول او دا مريضان (چي مرګ ته ډېر نږدې سوي وه) بېرته په هوښ کي راغلل.

د ډاکټر مودي په وينا د کومو کسانو سره، چي ده مرکې وکړې هغوئ د بېلابيلو مذهبونو پيروان وه او د مختلفو سيمو اوسېدونکي وه. په دوئ کي هر يوه خپل ليدلی حالت او کيفيت په خپله طريقه بيان کړئ دئ. چا يوه خبره زياته کړې وه او چا بيا يوه خبره کمه بيان کړې وه، مګر په مجموعي ډول هغه مشترکي خبري او حالات چي تقريباً د هر يوه په بيان کي دي د هغو لنډيز په دې ډول دئ:

" يو شخص مرګ ته نږدې دئ، د ده د بدن حالت داسي اندازې ته رسيږي چي دئ خو خپله خبري اوري چي ډاکټر دده د مړيني اعلان وکړئ (چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ مړ سو)، ناڅاپه دئ يو برغ اوري ، چي ده ته تکليف ورکوي او ددې سره دئ دا احساسوي چي په ډېره تيزۍ سره په يو ډېر اوږد او تاريک سوپ (تونل) کي روان دئ، تر دې وروسته دغه کس ناڅاپه دا احساسوي چي دئ د خپل بدن څخه جلا سوئ دئ خپل جسم او بدن د ليري څخه خپله ويني او د ليري څخه خپل بدن ته ګوري. دئ دا ډول صحنه ويني ، چي دئ خپله په يو بل ښکاره وتلي ځای کي ولاړ دئ او دده پوره جسد پر چپرکټ (چارپايي) پروت دئ او دده ډاکټر دده په جسد اخته دئ تر څو زړه يې په حرکت راولي او يا په مصنوعي تنفس (ساه) ورکولو مصروف دئ.

تر څه وخت وروسته دئ خپل دحواس پر ځای کولو کوښښ کوي نو دئ داسي احساسوي چي (دئ په يو بل حالت کي دئ)، په دې نوي حالت کي دئ يو بل جسم لري (هغه خپل اصلي جسم خو يې پر چپرکټ پرېښوی خو اوس بيا دئ يو بل ډول جسم لري) مګر هغه جسم او بدن چي ده هلته پرېښوی هغه ددې دوهم جسم څخه ډېر جلا دئ. ددغه نوي جسم کيفيتونه او څرنګوالی هم مختلف دئ او ددې نوي جسم قوتونه او خواص هم بل ډول دي. يو څه وخت وروسته په همدې حالت کي دئ خپل هغه دوستان او شناخته ويني چي مخکي مړه سوي وه او بيا وروسته يو روښانه او نوراني وجود (being of light) دده تر سترګو کيږي ، چي ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته خبري کوي او دا ورته وايي چي ته د خپل ژوند حساب او کتاب وګوره. ددغه نوراني وجود دا خبري ماوراءالفاظ (Nonverbal) وې (داسي خبري وې چي په ژبه نه کيږي) او بيا دغه نوراني وجود دده ومخته په ډېره تيزۍ سره دده د ژوند ټولي مهمي پيښي رامخته کوي او په ده يې ويني.

پر ده يوه داسي مرحله رائحي چي په هغه کي يو څه خنډ ويني چي په اړه يې دئ داسي پوهيږي چي دا حالت د دنيوي ژوند او تر مرګ وروسته ژوند تر منځ سرحد دئ. ودې سرحد ته په نژدې رسېدو سره دئ پوهيږي چي زه اوس بېرته دنيا ته ځم، اوس لا زما د مرګ وخت نه دئ راغلی. تر دې وروسته دئ په يوه نابلده او نااشنا طريقه سره خپل هغه اصلي جسم ته رائحي چي ده پر چپرکټ پرايښی و. تر جوړېدو وروسته دئ خپل دغه حالت نورو ته بيانول غواړي مګر لومړی خو ددې حالاتو د بيانولو لپاره ټول انساني الفاظ نيمګړي معلوميږي او دوهم دا چي که چيري دئ دا کيفيات نورو ته بيان هم کړي نو دوئ يې مسخرې او ټوکي بولي نو ځکه دئ چپ پاتيږي."

ډاکټر مودي د ۱۵۰ دغسي کسانو سره د مرکې ددې لنډيز د بيانولو سره دا خبره هم څرګنده کړه چي زما دا مطلب نه دئ ، چي په دغو ۱۵۰ کسانو کي هر يوه ټوله قصه په همدې ترتيب بيان کړې ده بلکي دده په وينا چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره پېښه بيان کړې ده، چا ددې يوه برخه را سره شريکه کړې ده او يو څه يې پرې يښې ده، د چا ترتيب يو ډول و او د چا دا بل ډول بلکې ددې حالاتو د بيانولو لپاره ډېرو کسانو مختلف الفاظ او مختلف تعبيرات او اصطلاحات اختيار کړي دي. او دا خبره تقريباً هر شخص کړې ده چې هر څه چې موږ ليدلي دي (مرګ ته د نژدې کېدو پر وخت) هغه په خوله بيانول زموږ لپاره ډېر زيات مشکل کار دئ.

يوې مېرمني خپل دغه مشکل په څه فلسفانه ژبه داسي بيان کړئ دئ:

"زه چې کله تاسو ته دغه ټول حالات بيانول غواړم نو زما يو اصلي مشکل دا دئ ، چې څو مره الفاظ مـا ته معـلوم دي هـغه ټـول درې ابعـــادي (Three Dimensional) دي (د طول، عرض او عمق په تصور کي مقيد دي). ما تر اوسه په هندسه کي دا زده کړي وه چې په دنيا کي يوائې درې ابعاد دي مګر هغه څه چې ما (د مړيني تر اعلان وروسته) وليدل نو د هغه څخه معلومه سوه چې هلته تر درو زيات ابعاد دي نو ځکه دا کيفيت او حالت په صحيح ډول بيانول زما لپاره ډېر ستونزمن دئ ځکه چې زما څخه هغه مشاهدات او د ستر ګو ليدلي حالات مجبوراً په درو ابعادي الفاظو بيانيږي."

په هر صورت، هغو مختلفو کسانو چې کوم حالات بيان کړي دي په هغو کي ځني د ځانګړي ارزښت او پاملرني وړ دي، لکه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱: د يوه تاريک سوپ (تونل) څخه تېرېدل
۲: د خپل اصلي بدن څخه جلا کېدل
۳: مړه سوي ملګري او دوستان ليدل
۴: د يو نوراني وجود سره ليدل
۵: د خپل ژوند تيري سوي پيښي او عملونه ليدل

د هغو ټولو خبرو تفصيل چي بېلا بيلو کسانو بيان کړئ دئ د هغه څو اقتباسات او ټوټې ډېر زړه راويښونکي او په زړه پوري معلوميږي:

د يوه تاريک سوپ څخه تېرېدل

د تور سوپ څخه د تېرېدو تجربه يوه کس داسي تعبير کړې ده، چي زه په يوه توره تياره خلا کي روان وم، چا بيا ويل چي هغه يو ډېره زياته تاريکه وه او چا بيا دا تجربه د تاريک غار په نوم ياده کړې ده. وايي زه په هغه کي لاندي بېول کېدلم، چا بيا د يوه څا په ډول تعبير کړې ده، چا بيا داسي ويلي دي چي هغه يوه توره شېله وه، څوک بيا وايي چي زه په توره تياره کي پورته ولاړم مګر دا يوه خبره ټولو کوله چي دا الفاظ ددغو حالاتو د بيانولو لپاره کافي نه دي.

د خپل اصلي بدن څخه جلا کېدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مشاهده چي ټولو کسانو په ډېر حيرت او تعجب سره بيان کړې ده هغه دا ده چي دوئ د خپل جسد څخه جلا سول!

يوه مېرمن چي د زړه د حملې له کبله په روغتون کي داخله وه، وايي چي ناڅاپه مي داسي احساس کړه ، چي زما د زړه حرکت ودرېدئ او زه د خپل بدن څخه جلا کېږم. لومړی زه فرش ته ورسېدم او بيا په کراره کراره زه د مځکي څخه پورته سوم تر داسي اندازې ، چي زه د يوې ټوټې کاغذ په ډول پورته سوم او په چت پوري ومښتم. د همغه ځای څخه ما په ښکاره ډول ليدل چي زما جسد لاندي پر چپرکټ پروت دئ او خپل جسد ته مي کتل چي ډاکټران او نرسان خپل اخري تدبيرونه پر ازمايي.

يوه نرس خو دا لا وويل: "الله! دا خو ختم سوه!" او بل نرس زما د جسم پر خوله باندي خوله ټينګه کړه او د ساه يا تنفس ورکولو کوښښ يې کاوه ما د هغه نرس ستې د شا له خوا ليدئ او ورېښتان يې زما تر اوسه په ياد دي. بيا هغو يو ماشين راوړی ، چي په هغه سره يې زما ځيګر ته تکانونه ورکړل او ما د لوړې څخه خپل بدن ته په حيرت کتل.

د خپل بدن څخه د راوتولو حالت ځني کسانو په داسي ډول بيان کړئ دئ چي موږ د خپل اصلي جسم څخه يوه داسي نوي وجود ته راغلو ، چي هغه جسم نه و ! او د بعضو په وينا چي هغه هم يو بل ډول جسم و چي نورو شيانو ته يې کتلای سوای او کتل يې کول مګر نورو هغه جسم نه سوای

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليدلای. په همدغه حالت کې ځيني کسانو کوښښ کوی چې د دوی په وړاندې ډاکټرانو او نرسانو سره خبرې هم وکړي مګر هغوئ د دوئ ږغ نه اورېدئ. او موږ ددې بې وزنۍ په عالم کې نه يوائې په فضا کې ګرځېدولو بلکې که موږ به يو شې ته لاس ور وړی نو زموږ وجود به تر دغه شې ها خواته ووتی. په سلګونو کسانو دا هم وويل چې په دغه حالت کې وخت ساکت سوی و او موږ ته داسې معلومېدل چې موږ د وخت د قيد څخه آزاد سوي يو.

مړه سوي ملګري او دوستان ليدل

په همدې حالت کې څو کسانو خپل مړه سوي دوستان او شناخته هم ليدلي دي او څو کسانو لا دا هم وويل چې موږ ډېر زيات کړېدلي او غمګين ارواحونه وليدل! دغه غمځپلي ارواحونه انساني شکل ته ورته وو! مګر د انساني شکل څخه يو څه مختلف وه. يوه کس ددې مشاهدې تفصيل په دې ډول بيان کړئ:

د هغو سرونه کښتې خوا ته زړېدل! هغوئ ډېر د غمه ډک او پرېشانه معلومېدل، هغوئ ټوله يو تربله داسې مښتې ښکارېدل لکه يوه ډله چې په زنځير تړلې وي. نه مې په ياديږي چې ما د دوي پښې کله هم وليدلې، ما ته نه رامعلومېدل چې هغوئ څه شې وه، د هغو رنګ اوښتی وو! هغوئ بالکل د خپل حالت څخه وتلي وه او بې هوښه غوندي وه او سپېره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکارېدل. داسي معلومېدل چي هغوئ يو د بل سره په خلا کي په مشکل سره شا و خوا ګرځېدل او لکه هغوئ ته چي معلومه نه وي چي چيري ځي. هغوئ به يو ځل يوه طرف ته روان سول، وروسته به چپې خوا ته وګرځېدل، څو قدمه به ولاړل، بيا به رستې خوا ته وګرځېدل او هري خوا ته چي به ولاړل نو هيڅ شی به يې هم نه کوی. داسي معلومېدل چي هغوئ د يو شي په لټه کي دي مګر د څه شي په لټه کي وه؟ ما ته نه ده معلومه... داسي ښکارېدل ګويا دوئ ته په خپله نه ده معلومه چي دوئ څوک دي او څه شي دي؟ د هغو هيڅ پېژندګلوي نه وه...ځني وخت داسي هم معلومېدل چي په هغو کي يو کس يو څه ويل غواړي مګر نه سي يې ويلای." (4)

د يوه نوراني وجود سره ليدل

ډاکټر مودي چي د څومره خلکو سره مرکې کړي دي په هغو کي اکثرو ددې تجربې په دوران کي دنوراني وجود (Being of light)د ليدولو يادونه خامخا کړې ده. د هغو د خولي بيان دئ چي دغه نوراني وجود ته په کتو سره خو يقيناً دا معلومېده ، چي هغه يو وجود دئ مګر هغه بدن نه

4: (Reflection P:19)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درلود، **هغه** سر تر پايه روښنايي وه، په **پيل** کي به **هغه** روښنايي لږ معلومېده مګر په تلو تلو کي هغه ډېرېدل البته د خپلي غير معمولي روښنايي سربېره پر هغه ستر ګي نه برېښېدلې.

ډېرو کسانو ويلي دي، چي هغه روښانه وجود دوئ ته ويل چي: **" تاسو د خپل ژوند محاسبه (حساب او کتاب) وکړئ."** ځينو کسانو د هغه نوري خبري هم نقل کړي دي مګر دا ټول خلک پر دې خبره سره متفق دي، چي کوم څه چي دغه نوراني وجود ويل هغه يي د الفاظو او ږغ په ذريعه نه ويل يعني د هغه هيڅ لفظ دوئ نه اورېدئ بلکي هغه ږغ په يو ډېر جلا حيرانونکي انداز سره و، چي ددې په ذريعه د هغه خبري پخپله زموږ ذهن ته انتقالېدلې.

کومو خلکو چي د بې جسمۍ په دې حالت کي د يوه "نوراني وجود" د ليدولو يادونه کړې ده، په هغو کي اکثرو ويل چي دغه "نوراني وجود" زموږ څخه زموږ د تېر ژوند په اړه څه پوښتني وکړې، د پوښتنو الفاظ مختلفو کسانو مختلفي ښوودلي دي مګر د ټولو مفهوم تقريباً همدا دئ چي دې "نوراني وجود" به پوښتل:

" ستاسو سره د خپل تېر ژوند په اړه ما ته د ښکاره کولو لپاره څه شي سته؟"

What do you have to show me
that you have done with your life?

(c) ketabton.com: The Digital Library

(یعني په تېر ژوند کي مو څه اعمال کړي دي چي ما ته يې راښکاره کړئ؟)

د خپل ژوند تيري سوي پيښي او عملونه ليدل

بيا د هغو خلکو د خولې اقرار دئ ، چي دغه "نوراني وجود" زموږ د تېر ژوند واقعات يوه په يوه موږ ته راښکاره کول. دغه پيښي او واقعات يې په څه ډول ورښکاره کول؟ د دې تفصيل نور هم په زړه پوري دئ مګر هغه ان شاءالله زه په راتلونکې اونۍ کي بيانوم او د هغه سره د هغو پيښنو او واقعاتو په اړه خپله تبصره هم ذکر کوم.

(2)

په تېره اونۍ کي ما د امريکايي ډاکټر رېمنډ ای مودي د کتابونو په حواله د هغو کسانو ځني تجربې او د سترګو ليدلي حالات ذکر کړي وه ، چي د يوې سختي مريضۍ يا حادثې په نتيجه کي د مرګ دروازې ته رسېدلي وه او بېرته راګرځېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغو کي ډېرو زياتو کسانو ويل چي د يوه تاريک سوپ (تونل) څخه تر تېرېدلو وروسته دوئ يو ډېر نابلده او حيرانونکی نوراني وجود وليدئ. هغه زموږ څخه زموږ د تېر ژوند په اړه پوښتني وکړې او بيا هغه ځای پر ځای پخپله زموږ د تېر ژوند ټول واقعات او پيښي يو په يو جلا جلا را ښکاره کړې. د مثال په توګه يوه مېرمن خپله دغه مشاهده په دې ډول بيانوي:

" کله چي هغه نوراني وجود ما وليدئ، نو هغه تر هر څه دمخه زما څخه دا پوښتنه وکړه چي ستا سره د خپل ژوند کوم عمل سته چي ما ته يې راښکاره کړې؟ او ددغه پوښتني سره سم ما ته زما د تېر ژوند مناظر ښکاره کېدل شروع سول (ما خپل ټول تېر کارونه او عملونه ليدل) زه ډېره زياته حيرانه سوم چي دا څه حال دئ؟ ځکه ناڅاپه داسي معلومېدل چي زه د خپل ماشومتوب بالکل هغه ابتدايي وخت ته تللې يم او بيا زما د ټول ژوند د هر کال حالات او واقعات پر يوه ځای زما مخته راغلل، ما ليدل چي زه يوه کوچنۍ انجلۍ يم او د خپلي خوني سره نژدې د يوې چينې تر څنګ لوبي او بازی کوم، په دې وخت کي ډيري پيښي چي زما د خور سره سوي وې ما وليدلې. د خپلو ګاونډيانو تېر سوی واقعات مي وليدل، ما خپل ځان په وړکتون (کودکستان) کي وليدئ، ما هغه ناوکۍ وليدل چي زما ډېره خوښه وه، ما هغه ماته کړې وه او تر ډېره مي ژړل، بيا زه دانجونو په اتحاديه کي شامله سوم او د ابتدايي ښوونځی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيښي زما ومخي ته راغلې... په همدې ډول (دا ټول حالات راښکاره کېدل) د منځنۍ ښوونځۍ، عالي لېسې او د فراغت د مرحلو څخه تېرېدم تر داسي اندازې چي زه اوسني وخت ته را ورسېدم.

ټولي پيښي په هم هغه ترتيب زما ومخ ته راتلې په کوم ترتيب چي پيښي سوي وې او دا واقعات په ډېر واضح ډول ښکاره کېدل. د هغو شيانو ليدنه بس همدا ډول وه لکه ته چي بهر ته ووځې او د دباندي څخه ورته ګورې. اوس نو دغه واقعات په پوره ډول (Three Dimensional) درې ابعادي وه او هغه هم رنګه وه، په هغو کي حرکت هم وو. د مثال په توګه: کله چي ما د خپلي ناوکۍ د ماتولو منظر ليدئ نو ما ته ددغه عمل ټول حرکتونه په نظر راتلل.

کله چي ما دغو مناظرو ته کتل نو په دغه وخت کي ما هغه نوراني وجود نه سوای ليدلای. هغه وجود به تر دې خبري وروسته ګوښه سو چي تا څه کړي دي؟ پر دې سربېره ما دا احساسول چي هغه نوراني وجود همدلته يو ځای موجود دئ او هم دی دا واقعات راښکاره کوي. داسي نه وه چي هغه ددې معلومات غوښتل چي ما په خپل ژوند کي څه کړي دي؟ هغه مخکي لا په دې خبرو خبر و مګر هغه غوښتل چي دا پيښي ځکه زما مخي ته را وړاندي کړي تر څو هغه زه په ياد ولرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ټوله قصه ډېره حيرانونکې وه، زه هلته موجوده وم، ما په واقعي ډول دا ټول حالات ليدل او دا ټول مناظر په ډېره تېزۍ سره زما مخې ته راتلل مګر د تېزۍ سره سره هغه دومره کرار خود وه چې ما په صحيح ډول درکولای سوای، بيا هم د وخت دورانيه دومره تېزه نه وه (دا يو عجب حالت وو چې پر ما تېر سو!) زما زړه ته نه لويږي بس داسي معلومېدل چې يوه رڼا راغله او بېرته ولاړه، داسي ښکارېده چې دا ټوله پېښه تر پنځو دقيقو لا هم په لږ وخت کي رامنځ ته سول البته په غالب ګمان تر ۳۰ ثانيو به يې زيات وخت نيولی وي مګر بيا هم زه تاسو ته په صحيح ډول ويلای نه سم."

يو بل کس خپل د سترګو ليدلی حال په داسي ډول بيان کړئ: "کله چې زه ددې اوږده تاريک ځای څخه تېر سوم نو ددې سوپ (تونل) په اخري سر کي زما د ماشومتوب ټول خيالات بلکي زما ټول ژوند ما ته په هغه ځای کي را ښکاره سو چې زما مخې ته بالکل د رڼا په ډول ځلېدئ.
دا حالات هسي د تصوير او انځورونو په ډول نه وو بلکي زما په نظر چې د انسان د خيالاتو سره ورته وه. زه دا کيفيت ستاسو په وړاندي نه سم بيانولای مګر دا خبره پرېکنده ده چې زما د ټول ژوند ثبت (ريکارډ) هلته پروت و! دا ټولي پيښي (چې په ژوند کي پر ما راغلي وې) هلته پر يوه ځای تر سترګو کېدې. زما مطلب دا دئ چې په داسي ډول نه وې چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په يوه وخت کي يو شي ښکاره کېدئ او په بل وخت کي بل شي بلکي هر شي په يوه وخت کي تر سترګو کېدئ. ما هغه کوچني کوچني او لوی عملونه هم ليدل چي ما کړي وه او په دغه وخت کي زما زړه دا غوښتنه کول چي کاشکي ما دا کارونه نه وای کړي او کاشکي زه بېرته تللی وای او هغه ټول عملونه او کارونه مي منسوخ (undo) کړي وای.([5])"

کومو خلکو چي دا مشاهدات د ډاکټر مودي په وړاندي بيان کړي په هغو کي بعضي کسانو دا هم ويلي دي چي د دې مشاهدې په اخره مرحله کي (چي کله موږ بېرته خپل جسد ته راتلو) دوئ داسي يو شی وليدئ لکه يو بنديش يا مزاحمت چي وي او يا به يو چا ورته ويلي وي يا پخپله به دا خيال د دوئ په زړه کي راغلی وي چي اوس د دې خنډ څخه د تېرېدني وخت لا نه دئ راغلی. او تر دې وروسته سمدستي دغه کسان بېرته خپل جسم ته راغلل او بېرته د دنيا و عادي ژوند ته را وګرځېدل. بعضي خلکو دا وويل چي دا بنديش د اوبو د يو جسم په ډول و، چا بيا ويل چي سپېره رنګه خوړ وه، چا بيا دا د دروازې سره تعبير کړئ، چا بيا ويل چي هغه داسي يو دېوال و لکه پر يوه کښت چي را ګرځول کيږي او يو چا لا دا هم ويل چي هغه صرف يو خط يا کرښه وه.

[5]: (Life after Life p-69)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډاکټر مودي دا کتاب (Life after Life) لومړی په ۱۹۷۵ م کي چاپ سوی و، چي په هغه کي نوموړي ډاکټر په اتو کالو کي تقريباً د ۱۵۰ کسانو د مرکو پايله او نتيجه ذکر کړې وه. ددې تر څنګ هغه دا هم ويلي وه چي تر اوسه پوري زما دغه څېړنه او تحقيق نه په پوره ډول د ثابت سوي سانيسي حقيقت په حيث د قبلولو مستحق دئ او نه دا ډول پيښي د صحيح شمېرولو په حالت کي دي مګر دده دې کتاب ډېر نور ډاکټران ودې موضوع ته متوجه کړل او تر دې وروسته ډېرو خلکو دا ډول مشاهدات خپله موضوع وګرځول او پر دې يې ډېر کتابونه وليکل، چي په هغو کي يو هم د ډاکټر ميلون مورس (Melvin Morse) کتاب دئ

چي د (Closer to the Light) په نامه چاپ سوی دئ. نوموړي د ماشومانو د مريضيو متخصص دئ او ده د دې خبري پلټنه شروع کړه، چي ايا ماشومان هم ددې ډول مشاهداتو سره مخ کيږي؟ دده دا خيال و چي بالغ کسان د خپل ذهني تصوراتو څخه په متاثره کېدو سره څه حالات ليدلای سي مګر د ماشومانو ذهنونه عموماً د دې ډول تصوراتو څخه خالي وي نو له دې کبله که په ماشومانو کي هم ددې مشاهداتو ثبوت پيدا سي نو ددغو حيرانونکو حالاتو اصلي حيثيت لا زيات ډېرېدلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال دا چي په دې کتاب کي ډاکټر مورس ويلي دي ، چي ډېرو ماشومانو هم دا ډول حالات په سترګو ليدلي دي او ده په خپله د دغو ماشومانو سره کتلي دي او د هغو د خولې حالات يې د مختلفو لارو ازمايلي دي او نتيجه دا راوتلې ده چي دغو ماشومانو درواغ نه دي ويلي بلکي په رښتني ډول هغو دا مناظر او بېرونکي حالات ليدلي دي. دا کتاب په ۲۳۶ صفحو کي د دې ډول بياناتو او د هغو پر ساينسي تجزيو مشتمل دئ.

يو بل کس پالسټر جارج ګېلپ

(Pollster Gearge Gallop) ګېلپ په ټول امريکا کي د داسي خلکو سروې ترسره کړه چي د دې ډول مشاهداتو سره مخ سوي وي. د هغه د حيرانونکې سروې لنډيز دا و ، چي د ټولي امريکا د ابادۍ تقريباً پنځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سلو کي افراد مرګ ته د نژدې کېدو پر وخت د دې ډول مشاهدات سره مخ کيږي.

ډاکټر مودي هم خپله څېړنه جاري وساتل او په خپل دوهم کتاب (The Light Beyond) کي يې ليکلي دي ، چي مخکي د ۱۵۰ کسانو سره د مرکې او ليدني وروسته دوئ دا ځل د زرو کسانو سره مرکې وکړې او ددې څېړني نتيجه هم زيات او کم همغه وه البته دا ځل ځينو خلکو نوي خبري هم شريکي کړې مثلاً : مخکي په ۱۵۰ کسانو کي چا په ښکاره ډول د جنت يا دوږخ په څېر د کوم شي يادونه نه وه کړې مګر ددغه نوي تحقيق په وخت کي څو نفرو "د رڼاګانو د يوه ښايسته ښار" يادونه وکړه، ځينو ډېر ښايسته باغونه ليدلي دي او په خپلو خبرو کي هغوئ دغه ځايونه په جنت نومولي دي. بعضو کسانو په ښکاره ډول د دوږخ د حالاتو بيان هم کړئ دئ، يوه نفر وويل: زه لاندي روان وم، لاندي تاريکه وه، هلته خلکو په ډېر بد ږغ سره چيغي او نارې وهلې! او هلته اور و. هغو خلکو زما څخه د چيښولو د اوبو غوښتنه کول. " پوښتونکي سوال وکړئ چي ايا ته د يوه سوپ (تونل) د لاري لاندي ولاړې؟ هغه جواب ورکړي چي يا ! هغه تر سوپ زيات لوی شی و، زه په فضا کي لاندي روان وم. " پوښتنه ځني وسوه چي هلته څومره کسانو چيغي او نارې وهلې؟ ايا هغوئ کالي اغوستي وه او که نه؟ نو هغه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب کې وويل: **هغوئ دومره ډېر وه ، چې چا نه سواى شمېرلاى! زما په خيال تر يو ميليون زيات وو او د هغوئ پر بدن کالي نه وه." (6)**

د هغو ټولو مشاهداتو اصلي حقيقت څه دئ؟ د يو شمېر خلکو دا ګمان دئ ، چې په غربي هيوادونو کي د اسراريته ډک شوق د يو جنون (Craze) تر حده مخ پر ډېرېدو دئ او دا کتابونه د همدې جنون مبارزه کېدلاى سي. که څه هم د دې احتمال څخه په پوره ډول صرف نظر نه سي کېدلاى مګر د ۱۹۷۵ م څخه وروسته ، چې څرنګه مختلفو باسواده حلقو او کړيو دغه واقعات تر نظر لاندي نيولي دي او پر دې بيانونو چي په څه ډول څېړني سوي دي د همدې کبله دا احتمال په ځانګړي ډول وار په وار ليري کيږي. ډاکټر مودي پر دې احتمال هم په ځانګړي ډول تفصيلي بحث کړئ دئ چي د کومو خلکو سره ده مرکې کړي دي هغوئ هم د بې بنياده او بې ګټو خبرو شوقيان خو نه وه مګر اخري نتيجه همدا راوتلې ده چي د دومره زياتو خلکو اقرار چي د مختلفو علاقو او مختلفو عقايدو او افکارو سره تړاو ولري او بيا دي په يوه ډول داسي خبري وکړي دا بيخي د قياس او منطق څخه ليري خبره ده.

6: (The Light Beyond. P: 26-27)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځينو ډاکټرانو دا خيال هم ښکاره کړئ دئ چي د ځينو نشيي توکو او درملو د استعمال څخه هم دا ډول کيفيات پيداکيږي ، چي وروسته انسان خپل ځان د چاپيريال څخه دباندي محسوسوي او ځيني وختونه دده دماغ د درواغو تصوروراتو ته د ليدني شکل ورکوي نو په همدي خاطر نومړي ته ځيني وخت فريب ورکونکي منظري (Hallucinations) په نظر ورځي، کېداي سي دا کسان د همدې ډول کيفيت سره مخ سوي وي مګر ډاکټر مودي د دواړو ډولو کيفياتو تر جلا جلا تجزيه کولو وروسته همدا رايه ښکاره کړې ده ، چي د کومو خلکو سره ده مرکې او ملاقاتونه کړي دي په ظاهره د هغو مشاهدات د خطايستونکو ليدونو څخه جلا وې. ډاکټر ميلون مورس پر دې احتمال د لا زياتي سائنسي څېړني وروسته خپله وروستۍ پرېکړه او فيصله داسي بيان کړې ده ، چي دا مشاهدات کوم چي خلک ورسره مخ سوي دي (Hallucinations) يا خطا ايستونکي نه وه.

نومړي پر دې احتمال هم خبري اتري کړي دي ، چي د هغو خلکو مذهبي تصورات د هغو پر ذهنونو داسي مسلط وه چي د بې هوښۍ يا خوب په عالم کي همغه تصورات د يوه محسوسي پيښي په شکل کي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغو مخې ته راتلل. ډاکټر مودي دا احتمال هم ليري وباله، چې د هغه يو سبب دا و چې د کومو خلکو سره ده کتلي دي په هغو کې زيات شمېر خلک داسې هم وه چې د مذهب قائل نه وه يا د مذهب څخه دومره ليري او بې ګانه وه چې پر هغو د مذهبي تصوروا تو هيڅ نخښه نه معلومېده.

نو بيا دا مشاهدات څه وه؟ د هغو څخه څه نتيجه راوځي؟ او په دې اړه د قرانکريم او نبوي احاديثو څخه څه معلومېږي؟ پر دې موضوع ان شاء الله راتلونکې اونۍ يو څه رڼا اچوم.

(3)

په تيرو دوو برخو کې ما د هغو کسانو د بيانونو لنډيز ذکر کړئ، چې د مرګ و دروازې ته په رسېدو بېرته دنيا ته راغلي وه (مړه سوي نه وه).

(c) ketabton.com: The Digital Library

1 : هغو خپل ځان د خپل جسم څخه جلا کړل سوی وليدئ.
۲: د يوه تاريک سوپ (تونل) څخه تېر سول.
۳: يو نوراني وجود يې وليدئ.
۴: او بيا دې نوراني وجود ده ته د ده د تېر ژوند ټوله نقشه وړاندي کړل.

دا خبره خو واضح ده چي هغو خلکو ته مرګ نه راتلی که مرګ ورته راغلی وای نو بيا دوهم ځل دنيا ته نه سوای راګرځېدلای. خپله ډاکټر مودي چي ددغو خلکو بيانونه يې قلمبندي کړي وه دا وايي چي دغو خلکو مرګ نه دئ ليدلی البته مرګ ته په نژدې رسېدولو سره يې حيرانونکي او نابلده مناظر خود ليدلي دي. ددغو مشاهداتو لپاره چي دوئ کومه اصطلاح غوره کړې هغه (Near Death Experience) ده (مرګ ته نژدې تجربه) چي لنډيز يې N.D.E بلل کيږي او همدغه اصطلاح وروسته نورو ليکوالانو هم خپله کړې ده، نو له همدې کبله که ددغو خلکو د خولې بيانونه رښتيا وبلل سي... او د ډاکټر مودي پخه رايه دا ده ، چي دومره ډېر کسان په يوه ځل درواغجنان بلل دده لپاره اسانه کار نه دئ... بيا هم دا خبره ښکاره ده چي دې خلکو تر مرګ وروسته راتلونکي حالات نه دي ليدلي البته دا ويل کېدای سي چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې هوښۍ په عالم کي به دوئ ته د هغه دنيا څه حالات د سترګو په رپ کي تر سترګو سوي وي ، چي د هغه دروازه مرګ دئ.

څرنګه چي ميډيکل ساينس يا طب صرف پر هغو شيانو باور او يقين لري ، چي په سترګو وليدل سي يا د نورو حواسو په واسطه محسوس کړل سي، نو ځکه تر اوسه پوري دوئ نه دي توانېدلي چي په انساني جسم کي د "روح" په نامه کوم شی معلوم کړئ او نه د "روح" حقيقت ته د دوئ رسېدنه کېدلای سي (او شايد د روح حقيقت دوی ته په ټول عمر معلوم نه سي، ځکه قرانکريم د روح په اړه د خلکو د پوښتني په جواب کي دا فرمايلي دي:

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾ (سورت الاسراء)

(او دوئ ستا څخه د روح په اړه پوښتنه کوي، ورته ووايه چي " روح" زما د رب د حکم څخه دئ او تاسو ته يې ډېر لږ علم درکول سوئ دئ)

مګر د قران او سنت څخه دا خبره په پوره وضاحت سره څرګنديږي ، چي ژوند د جسم او روح د ټينګ تعلق نوم دئ او مرګ د دې تعلق د جلا کېدو نوم دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې دا نقطه د يادولو وړ ده ، چې موږ د خپلو خبرو اترو په ترڅ کې چې د مرګ لپاره د "وفات" لفظ استعمالوو هغه د قرانکريم د يوه لفظ " توفی" څخه اخيستل سوئ دئ. د قرانکريم د نزول څخه مخکې په عربي ژبې کې د وفات لفظ د مرګ لپاره نه کاريده بلکې په عربي ژبه کې د مرګ د مفهوم د اداء کولو لپاره تقريباً څلرويشت لغاتونه استعماليده مګر د دې معنی لپاره د "وفات" يا "توفی" د لغاتونو هيڅ وجود نه وو.

قرانکريم د لومړی ځل لپاره دا لفظ د مرګ لپاره استعمال کړئ او د دې وجه دا وه چې د جهالت د وخت عربو چې د مرګ لپاره کوم الفاظ وضع کړې وه هغه ټول د دوئ د دې عقيدې سره سم وه چې تر مرګ وروسته نور هيڅ ژوند نسته. قران مجيد په ډېر ښايسته انداز سره د " توفی" يا وفات د لفظ په استعمالولو سره د دوئ دا غلطه عقيده رد کړه. د "توفی" معنی د يو شي په پوره ډول لاس ته راوړل دي او د مرګ لپاره د دې لفظ په استعمالولو کي و دې طرف ته اشاره ده سوې ده چې د مرګ په وخت کې د انسان روح د بدن څخه په را بېلېدو بير ته (عالم ارواح ته) را بلل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې حقيقت د روښانه کېدو لپاره الله ﷻ د قران مجيد په سورت زمر کي فرمايي: ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلۡأَنفُسَ حِينَ مَوۡتِهَا وَٱلَّتِي لَمۡ تَمُتۡ فِي مَنَامِهَاۖ فَيُمۡسِكُ ٱلَّتِي قَضَىٰ عَلَيۡهَا ٱلۡمَوۡتَ وَيُرۡسِلُ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّىۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ (سورت زمر)

ژباړه: الله تعالی (د انسانانو) د مرګ په وخت کي د هغو روحونه ور ځخه اخلي او کوم ځوک چي نه مړه کيږي د دوئ ارواحونه (هم) د خوب په حالت کي (ورځني اخلي)، کله چي بيا د يو چا د مرګ فيصله او پرېکړه وسي نو د هغو ارواحونه دروي او د نورو روحونه تر يو ټاکلي او معين وخت پوري پرېږدي. بېشکه په دې کي د هغو خلکو لپاره (ډيري د قدرت) نخښي دي چي فکر کوي.

په بل اړخ کي حضرت آدم عليه السلام ته د ژوند ورکولو لپاره قرانکريم په هغه کي د "روح پوکولو" سره تعبير کوي. د قرانکريم د دغو ارشاداتو ځخه دا خبره په ښکاره ډول معلوميږي، چي ژوند د بدن او روح د ټينګو اړيکو نوم دئ. د جسم سره چي د روح اړيکي او تعلق ځومره ټينګ وي نو د ژوند آثار به په همغه اندازه ښکاره او واضح وي او د (جسم او روح) اړيکي چي هر ځومره کمزوري کيږي نو په همغه اندازه د ژوند آثار او نخښي کميږي. د بيدارۍ او د ويښي په حالت کي د بدن او روح دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعلق ډېر زيات ټينګ وي، نو ځکه په دې حالت کي ژوند د خپلو ټولو نخښنو او خواصو سره موجود وي. په دې حالت کي د انسان ټول حواس کار کوي، دده ټول غړي هر يو د خپل کار لپاره اماده او تيار وي، انسان خپل اختيار په پوره ډول استعمالوي او دده په فکر کولو او پوهېدولو کي هيڅ خنډ شتون نه لري مګر د خوب په حالت کي د بدن سره د روح تعلق يو څه کمزوری کيږي چي نتيجه يې همدا وي چي د بيدېدو په حالت کي پر انسان د ژوند ټولي نخښي او علامې نه ښکاره کيږي او هغه د خپل شا او خوا څخه ناخبره وي. د خوب په حالت کي انسان خپل د بدن غړي په خپل اختيار سره نه سي استعمالولای، نه په دې وخت کي د ويښي په څېر د فکر کولو او پوهېدولو صلاحيت لري، مګر بيا هم په دې حالت کي د روح اړيکي د بدن سره دومره ټينګي وي ، چي دده پر بدن باندي د واردېدونکو پيښو احساس پکښي پاته وي. مثلاً: که يو څوک په دې حالت کي د ده پر بدن ستن جګه کړي نو په دې تکليف سمدستي خبريږي او بيداره کيږي.

تر خوب لا هم مخته يو بل کيفيت د بې هوښۍ دئ. په دې حالت کي د بدن سره د روح اړيکي نسبت خوب ته هم زياتي کمزوري کيږي. همدا وجه ده چي د پوره بې هوښۍ په حالت کي که چيري د انسان د بدن غړي ځيري کړل سي نو بيا هم دئ تکليف نه محسوسوي او د بې هوښۍ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدې صفت څخه په استفاده سره ددې حالت څخه د لويو لويو عملياتونو لپاره کار اخيستل کيږي، په دې حالت کي د انسان د بدن څخه د ژوند ډيري نخښي او خاصيتونه ورکيږي البته د زړه حرکت او د ساه يا تنفس تګ او راتګ باقي پا ته وي ، چي په دې سره چا ته دا معلوميږي چي هغه ژوندئ دئ.

تر بې هوښۍ لا هم ها خوا ته يو بل کيفيت او حالت سته ، چي ځينو خلکو ته د ډيري سختي مريضۍ په وخت کي ورپيښيږي ، چي عموماً دې حالت ته "سکته" ويل کيږي، په دې حالت کي د ژوند ټولي ظاهري نخښي او علايم ختميږي او نه يوائي امي سړي ته بلکي ډاکټر ته لا هم په ظاهره د ده د ژوند څه درک نه معلوميږي. په سکته کي د زړه حرکت بنديږي، ساه يا تنفس ودريږي، د ويني فشار يا (Blood Pressure) ورک سي، د بدن حرارت او ګرمي تقريباً ختم سي مګر د دماغ په يوه پټ او ګوښه ځای کي د ژوند د برېښنا او برق يو څه جريان لا باقي پا ته وي. همدا هغه حالت دئ چي ډاکټران د اخري موقع په ډول د تنفس يا د زړه د حرکت د بېرته فعاله کولو لپاره ځيني مصنوعي لاري چاري ازمايي. د ځينو خلکو لپاره دا طريقه کامیابه سي او مريض تر دې عملې وروسته خپل معمولي ژوند ته راګرځي او دده دنيا ته د بېرته راتګ څخه دا خبره ښکاره کيږي ، چي دئ لا تر اوسه پوري مړ سوئ نه و او دده روح په پوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول د بدن ځخه جلا سوې نه وه، دا د ژوند تر تولو کمزورې درجه ده ، چي په دې کي د روح تعلق د انسان د بدن سره ډېر لږ وي. بيا د روح اړيکي چي د بدن سره څومره کمزوري وي هغومره هغه روح د بدن د قيد څخه ازاده وي.

د خوب په حالت کي د روح دا ازادي لږ وي، د بې هوښۍ په حالت کي تر دې ډېره وي او د سکتې په حالت کي د روح ازادي تر بې هوښۍ لا هم ډېره وي.

نو له همدې کبله د سکتې دا حالت چي په هغه کي د روح تعلق د بدن سره ډېر لږ پاته وي او روح د بدن د قيد څخه تر ډېره حده ازاد وي، په همدغه حالت کي که د انسان اِدراک د خپل روح د سفر سره شريک سي او ده ته د دې دنيا د مادي ژوندَ څخه ها خوا ته د هغه بل عالم او دنيا که کوم شی تر سترګو سي نو هيڅ د قياس څخه ليري خبره نه ده.

او په تاريخ کي داسي پيښې تيري سوي دي چي د دې ډول خلکو د عالم برزخ ځيني مناظر تر سترګو سوي وي. د کومو خلکو بيانات چي ما مخکي د ډاکټر مودي په حواله نقل کړي دي که دا ومنل سي چي هغه بيانات د دروا غو او خطا ايستني څخه خالي دي نو د دوئ دا مشاهدات همدغه ډول کېدلای سي مګر په دې اړه څو خبري په ذهن کي لرل ډېر زيات ضروري دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱: د کومو خلکو چې دا مناظر تر سترګو سوي دي هغوئ ته لا تر اوسه مرګ نه و راغلی نو له دې کبله کوم څه چې هغو ليدلي دي هغه خو کېدای سي د هغې دنيا د ځينو مناظرو څخه يو څه وي مګر دا تر مرګ وروسته راتلونکي واقعات نه دي.

۲: په کوم حالت کي چې هغو خلکو دا مناظر ليدلي دي هغه خو د ژوند يو حالت وو (دوئ ژوندي وه) او لږ تر لږه د دماغ په يوه ګوښه کي خو لا ژوند باقي و نو له دې کبله په دغو ليدل سوو شيانو کي د دماغ د تصرف امکان د قياس څخه ليري خبره نه ده.

۳: کومو خلکو چې دا مشاهدات بيان کړي دي هغوئ ټوله پر دې خبره متفق دي، چې د دغو مشاهداتو تفصيل دوئ په الفاظو سره نه سوای بيانولای خو بيا هم دوئ دغه کيفيات د ځو محدودو الفاظو په مرسته بيان کړي دي.

حال دا چې دا خبره اوس هم د شک وړ ده چې د دې الفاظو په ذريعه د دې حالاتو په بيانولو کي دوئ تر کومي اندازې کامياب وو؟ همدارنګه کومي خبري په څومره صحت سره د دوئ په ياد وې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغو وجوهاتو له کبله ددغو مشاهداتو پر ټولو خبرو خو باور نه سي کېدلای او نه دا خبري د مابعد الموت (تر مرګ وروسته پيښنو) لپاره د کومي عقيدې بنياد جوړېدلای سي. د ما بعد الموت په اړه چي څومره حقايق معلوملو ته زموږ ضرورت دئ هغه د الهي وحي د شک او شبهې څخه خالي او روښاني لاري څخه رسول الله ﷺ تر موږ پوري رارسولي دي او د هغو خبرو تصديق داسي بيانونو ته اړ او محتاج نه دئ مګر د قران او سنت د حقايقو څخه ددغو مشاهداتو د ځينو خبرو تائيد خامخا کېږي.

۱: مثلاً: د هغو ټولو څرګندونو څخه دومره اندازه په مشترک ډول د قران او حديث څخه بېله شک او تردد څخه ثابته ده چي ژوند يوائي تر دې دنيا پوري محدود نه دئ چي زموږ په شا او خوا کي ليدل کيږي بلکي د دې دنيا هغه بلي خوا ته يو بل عالم هم سته، چي موږ د مادي کشافتونو په قيد کي د اوسېدولو له امله د هغه د کيفياتو صحيح ادراک نه سو کولای.

۲: په هغه دنيا کي پېښېدونکي واقعات د وخت او ځای (زمان او مکان) د مشهورو پيمانو څخه ډېر لوړ دي کوم چي په دنيوي ژوند کي موږ ورسره عادي سوي يو. موږ په دې دنيا کي دا تصور نه سو کولای

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د يوه کار د ترسره کولو لپاره چي کلونو کلونو ته ضرورت وي نو هغه کله په يوه لحظه کي کېدلای سي؟ مګر هلته ټول پېښېدونکي واقعات د وخت د دې قيد څخه ازاد دي. په قرانکريم کي الله تعالی فرمايي:

وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾ (سورت الحج)

ژباړه: او په رښتيا سره ستا د رب په نزد يوه ورځ ستاسو د شمېرولو له مخي د زرو کالو سره برابره ده.

دا عالم څه شي دئ؟ ددې غوښتني څه دي؟ او و دې ته د رسېدو لپاره و څه ډول تياريو ته ضرورت دئ؟ د همدغو پوښتنو د جوابولو لپاره انبياء عليهم السلام تشريف راوړي ځکه چي دا خبري يوائځي موږ د خپلو حواسو او عقل د لاري نه سو معلومولای. په آخر زمان کي ددغو پوښتنو پوره جواب و موږ ته نبي کريم ﷺ د " اسلامي شريعت" په ذريعه راښوولي دي او هر څوک چي غواړي ددې عالم (اخرت) لپاره پوره تياری ونيسي هغه دي دا شريعت زده کړي. ده ته به ددې عالم حقايق هم ښکاره سي او هلته د رسېدو لپاره به يې صحيح طريقه هم زده سي.

پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

استفتاء

ددې مسئلې په اړه ديني عالمان څه فتوا ورکوي ، چې د ۱۹۹۸ مېلادي کال، د لومړۍ مياشتي پر ۲۸ نېټه د روزنامهٔ جنگ کراچي په اخبار کي، د چهار شنبې په ورځ په "ناقابل فراموش" ستون کي ډاکټر سيد امجد علي صاحب خپله يوه واقعه ليکلې ده. هغه واقعه په دې ډول وه چې پر ده د ۱۹۸۴-۳-۲۳ نېټه د زړه حمله راغله، نوموړی خپل د زړه د حملې اوږده قصه په تفصيل سره بيانوي او وايي چي زه د ۲۰ دقيقو لپاره مړ وم او تر دې وروسته زه مړ وبلل سوم.

تر مړني مخکي ما د نور څخه جوړ سوی يو څوک وليدئ چي و ما ته نژدې کيدئ ، چي د هغه جسم ته په نژدې کېدو سره زما د بدن روح په ډېره تېزۍ سره د پښو څخه پيل او د سر له خوا ووتی او زه د پوره رڼا يو کم وزنه فرد وګرځېدم. زه ددې نوراني سړي په ملګرتيا کي ډېر په راحت وم، زه د ټولو وارډونه او بيا د سختو مريضانو د ساتني وارډ ته ورغلم او هلته په يوه کونج کي ودرېدم. دا ټول د سترګو په رپ کي وسول، زه د نوراني سړي سره د خپل اصلي بدن و جسم ته نژدې وم او کتل مي چي زما د جسم او بدن سره څه کيږي.

زما و راسته اړخ ته د نور يو سور شپول يو په يو جوړه سوی و، ما د ارامۍ په حالت کي د سوپ ددې شپول د روښنايي څخه خوند اخيستئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه ما چي خپل ځان د بلي دنيا فرد ګڼئ. زما پر جسم چي کوم طبي عمليات شروع وه د هغه څخه بې تعلقه وم. د روغتون د مختلفو برخو څخه ډيري زوروري څپې پورته رواني وې، ما ته وويل سول چي دا د خلکو دعا ګاني دي. کله چي ما ته د ها خوا څخه دا پيغام راکول سو چي ته بېرته تلونکی يې (ځکه ستا ژوند لا پا ته دئ) نو ما ته يې ښه خوند را نه کړئ مګر بېله دې چاره هم نه وه. زه په هوا کي پورته وم او د همدې لاري خپل بدن ته په پوره ډول داخل کړل سوم او داسي مي احساس کړل چي په تېر وخت کي هم ما دغه وزن وړی او په راتلونکي کي به هم تر يو ټاکلي وخته دغه بار کشوم. بيا چي کله زما سترګي خلاصي سوې نو زه بېرته دنيا ته راوستل سوی وم. اوس پوښتنه دا ده چي علماء کرام د لاندي مسائلو په اړه څه فرمايي:

۱: ايا يو شخص تر ۲۰ دقيقو مړ کېدولو وروسته بيا را ژوندئ کېدای سي؟

۲: ايا دا ممکنه ده چي يو مړ کېدونکی انسان د يوه نوراني شخص سره وګرځي؟

۳: ايا د يوه مړ کېدونکی روح هغه ټول شيان ليدلای سي کوم چي هلته ترسره کيږي؟

مستفتي (پوښتونکی): حافظ نور محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

الجواب حامداً ومصلیاً

ذکر سوي شخص چي کوم مناظر او واقعات لیدلي دي هغه تر مرګ وروسته راتلونکي واقعات نه دي ځکه که مرګ ورته راغلی وای نو دئ به دوهم ځل و دنیا ته نه راتلای البته دا ویل کېدای سي چي د سکتې په حالت کي د خپل ځان څخه د ناخبری په عالم کي مرګ ته په نژدې رسېدو سره د هغې دنیا ځني څه یې د لنډ وخت لپاره د سترګو په رپ کي تر سترګو سي.

ددې خبري تفصیل څه په دې ډول دئ چي ژوند د بدن او روح د ټینګو اړیکو نوم دئ. د جسم سره چي د روح اړیکي او تعلق څومره ټینګ وي په همغه اندازه به د ژوند آثار ښکاره او واضح وي او د (جسم او روح) دا اړیکي چي هر څومره کمزوري کیږي، نو په همغه اندازه د ژوند آثار او نخښي کمیږي. د بیدارۍ او د ویښي په حالت کي د بدن او روح دا تعلق ډېر زیات ټینګ وي، نو ځکه په دې حالت کي ژوند د خپلو ټولو نخښو او خواصو سره موجود وي.

په دې حالت کي د انسان ټول حواس کار کوي، دده ټول غړي هر یو د خپل کار لپاره اماده او تیار وي، انسان خپل اختیار په پوره ډول استعمالوي او دده په فکر کولو او پوهیدولو کي هیڅ خنډ نه وي پروت

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر د خوب په حالت کي د بدن سره د روح تعلق يو څه کمزوری کيږي ، چي نتيجه يې همدا وي چي د بيدېدو په حالت کي پر انسان باندي د ژوند ټولي نخښي او علامې نه ښکاره کيږي، هغه د خپل شا او خوا څخه ناخبره وي.

د خوب په حالت کي انسان خپل د بدن غړي په خپل اختيار سره نه سي استعمالولای، نه په دې وخت کي د ويښي او بيداری په څېر د فکر کولو او پوهېدولو صلاحيت لري، مګر بيا هم په دې حالت کي د روح اړيکي د بدن سره دومره ټينګکي وي چي دده پر بدن باندي د واردېدونکو پيښو احساس پکښي پاته وي. مثلاً : که يو څوک په دې حالت کي د ده پر بدن ستن جګه کړي نو په دې تکليف سمدستي خبريږي او بيداره کيږي.

تر خوب لا هم مخته يو بل کيفيت د بې هوښۍ دئ. په دې حالت کي د بدن سره د روح اړيکي نسبت خوب ته هم زياتي کمزوري کيږي. همدا وجه ده چي د پوره بې هوښۍ په حالت کي که چيري د انسان د بدن غړي لا هم څيري کړل سي نو بيا هم دئ تکليف نه محسوسوي او د بې هوښۍ د همدې صفت څخه په استفاده کولو سره د لويو لويو عملياتونو لپاره کار اخيستل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې حالت کې د انسان د بدن څخه د ژوند ډېرې نخښې او خاصيتونه ورکيږي البته د زړه حرکت او د ساه يا تنفس تګ او راتګ باقي پاته وي ، چې په دې سره چا ته دا معلوميږي چې هغه ژوندئ دئ.

تر بې هوښۍ لا هم ها خوا ته يو بل کيفيت او حالت سته ، چې ځينو خلکو ته د ډېرې سختې مريضۍ په وخت کې ورپيښيږي ، چې عموماً دې حالت ته "سکته" ويل کيږي. په دې حالت کې د ژوند ټوله ظاهري نخښې او علايم ختميږي او نه يوازې امې سړي ته بلکې ډاکټر ته لا هم په ظاهره د ده د ژوند څه درک نه معلوميږي. په سکته کې د زړه حرکت بنديږي، ساه يا تنفس ودريږي، د ويني فشار يا (Blood Pressure) ورک سي، د بدن حرارت او ګرمي تقريباً ختم سي مګر د دماغ په يوه پټ او ګوښه ځای کې د ژوند د بريښنا او برق يو څه جريان لا باقي پاته وي. همدا هغه حالت دئ چې ډاکټران پکښې د اخري موقع په ډول د تنفس يا د زړه د حرکت د بېرته فعاله کولو لپاره ځيني مصنوعي لاري چاري ازمايي. د ځينو خلکو لپاره دا طريقه کاميابه سي او مريض تر دې عملې وروسته خپل معمولي ژوند ته بېرته راګرځي او دده دنيا ته د بېرته راتګ څخه دا خبره ښکاره کيږي ، چې د ی لا تر اوسه پوري مړ سوی نه و او دده روح په پوره ډول د بدن څخه جلا سوې نه وه، دا د ژوند تر ټولو کمزورې درجه ده ، چې په دې کې د روح تعلق د انسان د بدن سره ډېر لږ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا د روح اړيکي چي د بدن سره څومره کمزوري کيږي هغومره هغه روح د بدن د قيد څخه ازاده وي. د خوب په حالت کي د روح دا ازادي لږ وي، د بې هوښۍ په حالت کي تر دې ډېره وي او د سکتې په حالت کي د روح ازادي تر دا لا هم زياته وي.

نو له همدې کبله د سکتې دا حالت چي په هغه کي د روح تعلق د بدن سره ډېره لږ پاته وي او روح د بدن د قيد څخه تر ډېره حده ازاده وي، په همدغه حالت کي که د انسان اِدراک د خپل روح د سفر سره شريک سي او ده ته د دې دنيا د مادي ژوند څخه ها خوا ته د هغه بل عالم که کوم شی تر سترګو سي نو هيڅ د قياس څخه ليري خبره نه ده.

او په تاريخ کي داسي پيښي تيري سوي دي ، چي دا ډول خلکو د عالم برزخ ځني مناظر تر سترګو سوي وي مګر د دې مسئلې په اړه څو خبري په ذهن کي لرل ډېر زيات ضروري دي:

۱: ذکر سوي شخص او دې ته ورته د نورو خلکو چي دا مناظر تر سترګو سوي دي هغوئ ته لا تر اوسه مرګ نه و راغلی نو له دې کبله کوم څه چي هغو ليدلي دي هغه خو کېدا ی سي د هغې دنيا د ځينو شيانو څخه يو څه وي مګر دا تر مرګ وروسته راتلونکي واقعات نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲: په کوم حالت کي چي هغو خلکو دا مناظر ليدلي دي هغه خو د ژوند يو حالت و (دوئ ژوندي وه) او لږ تر لږه د دماغ په يوه ګوښه کي خو لا ژوند باقي و نو له دې کبله په دغو ليدل سوو شيانو کي د دماغ د تصرف امکان د قياس څخه ليري خبره نه ده.

(ماخذ: "ذکر و فکر" د شيخ الاسلام مولانا مفتي محمد تقي عثماني صاحب د مضمون "دنيا کي اوس پار" څخه)

الجواب صحيح
احقر محمود اشرف عفاالله عنه
۱۴۱۹\۵\۲۴ه

والله سبحانه وتعالی اعلم
محمد يعقوب عفا الله عنه
دارالافتاء دارالعلوم کراچي شمېره ۱۴
۱۴۱۹\۵\۲۴ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library